

ALİ KEMAL'İN ÖNCÜLÜĞÜNDE YAYIMLANAN BİR SANAT VE EDEBİYAT MECMUASI: GÜLŞEN

Kahraman Bostancı*

Özet: Bu makalede, devlet adamı, gazeteci-yazar, eleştirmen, şair ve roman yazarı olarak yakın tarihimizin çok renkli şahsiyetlerinden birisi olan Ali Kemal'in gençlik yıllarında yazı işlerini yürüttüğü *Gülşen* mecmuası, kısaca değerlendirilip genel dizini sanat ve edebiyat kamuoyunun dikkatine ve araştırmacıların hizmetine sunulacaktır.

Gülşen, 1885-1886 tarihleri arasında yayımlanmış olan yirmi yedi sayılıklı bir sanat ve edebiyat mecmuasıdır. Bu mecmuayı hevesle yayımlayan Mekteb-i Mülkiye talebeleridir. *Gülşen*'in muhtevasında şiir, tenkit yazıları, tercümeleler, kitap tanıtım yazıları, biyografi, bilimsel ve sosyal içerikli makaleler yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ali Kemal, İbrahim Fehim, *Gülşen*, şiir, nesir, makale.

IN THE LEADERSHIP OF ALİ KEMAL THE LITERARY AND ARTISTIC JOURNAL: GÜLŞEN

Abstract: In this article we will bring to the attention of the reader the Journal of *Gülşen* where Ali Kemal, one of the colorful characters in Turkish near history, worked as the director of the board of authors. Ali Kemal is known as a statesman, journalist-writer, critic, poet and novelist. The general index of the Journal is also brought to the attention of the reader.

Between the years 1885-1886 *Gülşen*, a literary journal, was published in a total of 27 volumes. The publishers were the students of Mektebi Mülkiye. In the contents of the journal were poetry, critics, translations, book reviews, biographies and articles on social and scientific topics.

Keywords: Ali Kemal, İbrahim Fehim, *Gülşen*, poetry, prose, article.

Osmanlı matbuat âleminde, Bâb-ı Âli Caddesi'nde, Arakel Efendi, Karabet ve Kasbar, Kırkor ve Ohannes efendilerin kitap ve mecmua yayımlama faaliyetlerinde buldukları yıllarda, Ali Kemal,¹

* Yrd .Doç. Dr. , Bahkesir Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.

Mekteb-i Mülkiye'nin üçüncü sınıf talebesidir. Bu dönem, Ali Kemal ve arkadaşlarının edebiyat dünyasına atıldıkları yıllardır. Asır ve Vatan kitaphaneleri sık sık uğradıkları mekânlardır.

Ali Kemal, bir gün Kirkor Efendi'nin, "Sizinle bir mecmûa-ı mev-kute çıkarsak pek mükemmel olur." önerisiyle karşılaşır ve bu öneriyi en yakın arkadaşı İbrahim Fehim'e² de iletir. Derginin bütün "me-sârif-i tab'iyesi"ni Kirkor Efendi üstlenir. Hemen resmî ruhsat için başvurulur. *Gülşen* adıyla gazete şeklinde dört sahifelik bir "mecmûa-ı mev-kute" matbuat âlemine katılır.³

Gülşen'in ilk sayısında yer alan "Mukaddime" her ne kadar "He-yet-i Tahrîriye" imzasıyla yayımlansa da Ali Kemal'in hatıratındaki bilgiye göre bu "mükellef mukaddime"yi yazan İbrahim Fehim'dir.⁴

İbrahim Fehim'in kaleme aldığı "Mukaddime"de genel olarak o yıllardaki medeniyet ve kültür dünyasının felsefî açıdan değerlendirilmesi yapılır. Özel anlamda ise sanat, edebiyat ve dil üzerinde yeterli düzeyde tartışma yapılmadığına dikkat çekilir. Bu manidar mukaddimeyi önemine binaen aynen naklediyoruz:

"MUKADDİME"

Malûmdur ki dünyâda her şey ân-be-ân teceddüd ve bu teceddüd ile su-
ver-i müteaddideye tahavvül ve takallüb hâsiyyetinde olup güya ki arz deni-
len inkılâbgâh-ı kürevî bir nehr-i seriü's-seyr-i mevcudiyet üzerine atılmış bâ-
zîçe-i emvâc imiş de güzerân-ı âvân ile teslîm-i vücûd ihtiyâr ettiği o seyl-i tû-
fân-nümün-ı tuğyân üzerinde ahvâl-i mütehâlîfe-i kesîre ile rû-nümâ-yı tecellî
oluyor!

Emvâc-ı ıztırâbâtın muhâcemât-ı tâkat-fersâsına hedef olan ümîd-vâr bir
kalbin, kemâl-i tehâlûkle geçirdiği âvân-ı tereddüd arasında gâh me'yûsen me-
lekü'l-mevtin vürûduna ve gâh tuğyân-ı ümîd ile bir dest-i nâcî-yi ekremın zu-
hûruna mutarassîd olması gibi dünya dahi-geçirmesine mahkûm olduğu-nice
girdâb-ı mesâib ile mersâ-yı meserret üstünde bazen (..) tedennî ve bazen da-
hi kemâl-i terakki gibi iki hâl-i muhtemele karşı dest-güşâ-yı intizâr olmuştur.

Bununla beraber bu garîb âlem, insan denilen bir mahlûk-ı acîb için tavat-
tun-gâh olmuştur ki onun her dakikada, her hâli televvün-nümâ olduğundan
dünyaya hey'et-i mecmûasiyle-ekser hükemâ-tahavvülün mekân-ı mütehavvi-
li diyebilmişlerdir.

Tarîh-i beşer ta'mîken mütâlaa kılınır ise tehâlûf-i tabâyiin değil televvün-i
tab'ın ensâl-i acîbesi manzûr-ı nazar-ı iktinâh oluyor ki bunların esbâb-ı mûcibe-
sinin değil, sûret-i zuhûrunun temâmî-i teferrüsü verâ-yı ufk-ı iktidarda kalıyor!

İşte bu hâl-i tabiinin, icâbât-ı zarûriyesindendir ki insan, bugün hayrân-ı te-
mâşâsı olduğu bir şeye yarın atf-ı nazarın adem-i cevâzından ve bugün vâci-

bü'r-riâye gördüğü bir zâta yarın hakaretin lüzumundan bahseyliyor. Buna binaendir ki şiddetle mecbûr olduğumuz terakkiyât-ı lisâniye ve edebiyemiz bir takım münakaşât-ı beyhûde ile rehîn-i ta'til olmakta ise de yine hâdim-i terakki olan erbâb-ı gayret için vesîle-i te'yîs olamıyor!

Biz Gülşen'imizi bir zamanda neşrediyoruz ki hakikaten eâzım-ı üdebâmızdan birkaçı yek-diğeri aleyhinde hâme-rân ve tarafdârân ise birer ciheti iltizâm ile fark-ı mütezâdde teşkilinde sârif-i mâ-hasal-ı iz'andırlar.

Her ne hâlde olur ise olsun terakki-hâhân-ı zamân nazarında nehc-i müstakîm-i bî-arafiden inhiraf câiz olmadığından esâs maksadımız olan 'hizmet-i mümkinenin ifâsından başka bir cihete ihâle-i nazar-ı gayret edemeyeceğimiz tabiidir.

Fakat dünyada her şeyde bir mebdе mutasavver olduğu gibi mübtedîlik dahi zarûridir.

Biz o mübtedîlerdeniz ki indimizde "matbuat" bir mekteb-i âlî olup onun müddet-i tahsil devâmı hayât-ı beşer ve binâenaleyh 'Ütlübü'l-ilmе mine'l mehdi ile'llahdî' fermân-ı celîl-i nebevîsine bir infâz-gâh-ı mükemmeldir. 'Bir katre suda dehân açan' etfâl gibi girdiğimiz bir âlem-i nûzhet-zâ-yı diğerde her türlü muâvenet ve himâyete arz-ı ihtiyâcımız tabîi olduğundan terakki-perverân-ı üdebânın himemât-ı âlî-cenâbânesi nuhbe-i âmâlimizdir.

Şurası dahi tabiidir ki mesleğimize muvâfık âsârı maal-memnûniye derc olunur.

Allah cümleyi teşebbüsât-ı hayriyesinde muvaffak buyursun âmin.

Hey'et-i Tahririye"

Gülşen'in ilk sayısı 31 Kânûnusânî 1301 (1885) Perşembe günü yayımlanır. İlk sayfanın üst kısmının ortasında "*Gülşen*" klişesi yer alır. Klişenin sağ tarafında yer alan bilgiye göre, derginin her sayısı yirmi pâreden satışa sunulur. Abone kabul edilmez. Yirmi altıncı sayıda ise bir senelik abone bedelinin yirmi kuruş olduğu belirtilir. İlk sayıda, derginin haftada bir defa, perşembe günleri yayımlanacağı duyurulur. Derginin basıldığı matbaa ise, Şirket-i Mürebbiye (Bâb-ı Âli Caddesi Numero: 34)'dir.

"*Gülşen*" klişesinin sol tarafında ise şu bilgi kayıtlıdır:

"Merkez-i tevzi'i Bâyezîd'de Kırkor Efendi'nin 14 Numerolu Asır Kitâbhânesi'dir. İhdâ-yı âsâr arzusunda bulunanlar dahi mezkûr kitâbhâneye müracaat etmelidir."

Gülşen'in sahibi olarak ilk beş sayıda Hüsâmeddin Bey'in⁵ adı kayıtlıdır. Altıncı sayıdan itibaren Kitapçı Kırkor adıyla karşılaşılar.

Gülşen'in dördüncü sayısından itibaren Ali Kemal'in İbrahim Fehim ile araları açılır. İlk dört sayıda derginin muharrirleri olarak İbrahim Fehim ve Ali Kemal adları önceikle zikredilir. Beş ve altıncı sayılarda sadece Ali Kemal ismi görünür. Yedinci sayıdan itibaren

“muharrir” adı yer almaz. İlk on iki sayıda, “Maarif Nezâret-i Celflesinin ruhsatiyle” ibaresi yer alırken diğer sayılarda “Maarif Nezâreti'nin ruhsatiyle haftada bir defa neşrolunur edebî ve fennî risaledir.” yazısı klişe altında yer alır.

Gülşen'in her sayısı dört sayfadan ibarettir. Sayfa numarası birden başlar ve sırayla devam eder.

Gülşen'in yayın hayatından çekilmesinde Encümen-i Teftiş ve Muayene Heyeti'nin rolü vardır.⁶ Ali Kemal, *Gülşen*'in 5 Ağustos 1302 tarihli yirmi beşinci sayısında Lamennais'in “Menfâ” başlıklı yazısını yorumlayarak yayımlar. Bundan sonra, *Gülşen*'in hayat damarı da ke-sintiye uğrar. Ali Kemal, hatıratında bu macerayı şöyle anlatır:

“*Gülşen* irfânen o züğürtlüğümüzle beraber az çok bir rağbete mazhar idi, şöyle böyle devam ediyordu. Alelhusus Encümen-i Teftiş ve Muayene'ye oyunlar oynuyor, o devirde neşrolunamaz eserler neşrediyorduk. Bir kere zor belâ ile Lamennais'nin o meşhur ‘Menfâ’ neşidesini tercüme ettimdi. Telleyerek, pullayarak *Gülşen*'e uzun uzadıya bir mütalâanâme ile beraber dereceyledimdi. Her parça, ‘Menfâ dâima, dâima yalnız değil midir?’ yahut ‘Menfâ'nın Allah'tan başka kimi olabilir?’ fıkârâtıyla bitiyordu. O devr-i istibdâdda sâmiaya (kulağa) hüzn ile in'kâs eyliyordu (yankılanıyordu). Bu tercüme alttan alta dağdağaya (gürültü patırtıya) bâdî oldu. Encümen-i Teftiş'i kuşkulandırdı. Zaten bir mânâ ve bir hud'a (hile) kullanarak bu eseri o encümene göstermeden bastırdıkti. Bereket versin ki, işi o kadar araştıran olmadı, yalnız *Gülşen* kapatıldı. Hâlbuki daha bir nüsha evvel,

*Bir tab'imızın gelse şu eyyâm-ı bahârı
Seyret ne çiçekler saçılır Gülşenimizden*

diye ilân-ı şâdmânî (mutluluğu ilân) eyliyorduk.”⁷

Gülşen, 6 Teşrinisani 1302'de yirmi yedinci sayısııyla matbuat âleminde çekilir. Yirmi yedinci sayıda yer alan “İhtâr-ı Mahsûs” başlıklı yazıda, Ali Kemal Bey'in bazı zorunlu sebeplerle *Gülşen*'in yazı işlerinden çekildiği ve onun yerine bu görevi bundan sonra Tepe-delenzâde Kâmil Bey'in üstleneceği duyurulur.

Gülşen'in muhtevasına baktığımızda ilk dikkati çeken yönü, bu mecmuanın sanat ve edebiyat konusuna ağırlık vermiş olmasıdır.

Gülşen'deki yazıları tür açısından sınıflandırdığımız zaman şiir (gazel, tahmis, kıt'a, nazire, mensur şiirler vs.), tenkit yazıları, tercümeleler, kitap tanıtım yazıları, biyografi, bilimsel ve sosyal konulu makaleler dikkatimizi çeker.

Gülşen'de yer alan telif ve tercüme eserlerin geneline baktığımızda ise, Doğu ve Batı edebiyatları ile irtibat varlığını açıkça hissetti-

rir. Batı edebiyatından yapılan tercüme eserler daha çok, edebiyat akımlarından romantizmin kategorisine girer.

Gülşen'de imzası bulunan şairlerden Ahmed Reşid, Servet-i Fünûn edebî topluluğunun daha teşekkül etmezden önce, şiir üretimini ilk denemelerini *Gülşen*'de verir. Ara Nesil şairlerinden Mehmed Celâl'in de gençlik dönemindeki şiir yazma tecrübesi -diğer genç şairlerde olduğu gibi- *Gülşen* sayfalarında gerçekleşir.

Gülşen'de "gazel, nazire, tahmis, kıt'a, müfret, terbi" gibi eski edebiyat kavram ve terimlerini içeren başlıkları taşıyan manzumeler, *Gülşen*'in geleneğe bağlı şiir estetiğinin ipuçlarını yansıtmaktadır. Serbest manzumeler ise, başta Recâizâde Mahmud Ekrem ve Abdülhak Hamid olmak üzere, Ara Nesil ile Servet-i Fünûn şiir estetiğinde karşılaştığımız tabiat temini ağırlıklı olarak yansıtmaktadır.

Yazı hayatına, Fransızcadan çevirdiği bazı yazıları Ahmed Midhat Efendi aracılığı ile *Tercüman-ı Hakikat*'te yayımlatarak başlayan (1885)⁸ Ahmed Rasim'in *Gülşen*'de yer alan şiir, mensur şiir ve Buffon, Boileau gibi Batı sanatkârlarının eserlerinden yaptığı tercüme-ler onun ilk dönem kalem çalışmaları olarak anılabilir.

Türk matbuatında ismi önemle hatırlanan Ahmed İhsan'ın (Tokgöz) ilk dönem kalem tecrübeleri de *Gülşen* sayfalarında yer almaktadır. Onun "İlm-i Servet" başlıklı yazıları döneminin iktisat düşüncesini yansıtmaya açısından ayrıca önem taşımaktadır. Bu yazılara, Ahmedî İhsan'la ilgili biyografi çalışmalarında atıf yapılmadığını da hatırlatmak isterim.⁹

Gülşen'i edebî tenkit açısından değerlendirdiğimizde, dönemin sanat ve edebiyat dünyasını derinden etkileyecek düzeyde herhangi bir edebî meseleyi gündemine taşımadığını söyleyebiliriz. *Gülşen* daha çok şiire meraklı genç heveslilerin bulunduğu bir sanat ve edebiyat mecmuasıdır. Yeni Türk edebiyatı tarihinde, Servet-i Fünûn gibi bir edebî topluluk veya akımın görevini üstlenecek düzeyde ciddi, seviyeli ve etkili bir rol oynamamıştır.

Gülşen'in dizininden de anlaşılacağı üzere, bu mecmua, şiire sayfalarını cömertçe açmıştır. Birçok sanatkâr gibi edebiyat dünyasına şiirle adım atan Ali Kemal'in söz konusu mecmuada gerek imzası ve gerekse A (ayın) K (kef) rumuzuyla on dokuz şiiri yayımlanır. *Gülşen*'e bir hayli emek veren Ali Kemal'in, ilk sayıda yer alan (31 Kânunusani 1301, [12 Ocak 1885] s. 4) "Sevdiklerim" başlıklı bir şiirini okuyoruz. Bu şiir, Abdülhak Hamid'in "Bir Şairin Hezeyânı" başlıklı ve "pek severim" redifli şiirine güzel bir naziredir ve

Ali Kemal'in beslenme kaynaklarından birini belgelediği için önemlidir. Hamid'in şiiri, altındaki nota göre, 5 Kânunusani 1883 tarihli *Tercüman-ı Hakikat*'te (sayı: 1369) yayımlanmıştır.¹⁰ Arada yaklaşık iki yıllık bir zaman dilimi bulunduğu göre, Ali Kemal, Hamid'in şiirini okur okumaz kapıldığı heyecanla değil, dönemin pek çok genç şairi gibi onun daha önce yazdıklarını da okumuş ve derin etkisi altında kaleme almış olmalıdır. Bu ilgi dolayısıyla Ali Kemal'in söz konusu şiirini yeni harflerle burada yayımlamayı uygun buluyoruz:

SEVDİKLERİM

1

*Seyre çıkmış cihânı gül-rûyân
Akar âheste cû-yı hoş-ceryân
Dem-i subh-ı bahârı pek severim!
Sanki fevâre-i rebûidir
Tab'ıma hoş gelir tabiidir.
Mâi gözlü nigârı pek severim!*

2

*Dem-i hicrinde âh cânânım
Odur ancak enîs-i vicdânım,
Nağmesiyle safâ bulur cânım
Bülbül-i nâle-kârı pek severim!*

3

*Sakalı sûd gibi sürûr-efzâ
Lemeân eyliyor yüzünde safâ
Evliyâdır denilse ger ahrâ
Böyle bir ihtiyârı pek severim!*

4

*Hüsni enmûzec-i şetârettir,
Durmuyor bak ne bî-mürüvettir,
Rahşî güyâ adüvü-i vuslattır,
Tarz-ı refâtârı başka bid'attır.
Şu geçen şeh-süvârı pek severim!*

5

*Saç değil zülfü sirmadır mutlak,
Olurum bir safâyâ müstağrak
Sahn-ı cennetteyim desem elyak*

*Gam-ı hicre beni düşürmeye Hak
Ben temâşâ-yı yâri pek severim!*

6

*Ortalık samt içinde ser-tâ-ser,
Cilve eyler semâda ahterler,
Aks-i envâr-ı mâhitâb ile yer
Nûra dalmış bulutlara benzer
Şeb-i pertev-nisâri pek severim!*

7

*Yaşamam ondan ayrılırsam âh!
Mâderimden azîzdir billâh
Ona cân ü cihân feda her gâh
Beni ondan ayırmasın Allah
Vatan-ı feyz-bâri pek severim!*

Ali Kemal

GÜLŞEN'İN DİZİNİ

Numara: 1, 31 Kânunusani 1301

- ✓ Hey'et-i Tahririye, "Mukaddime" (Nesir), s. 1-2.
- ✓ Mehmed Remzi, "Tahayyür" (Şiir), s. 2-3.
- ✓ Mahmud Mâhir, "Gazel", s. 3.
- ✓ Ahmed Reşid, "Nevha" (Şiir), s. 3.
- ✓ Ali Kemal, "Sevdiklerim" (Şiir), s. 4.
- ✓ İbrahim Fehim, "İşte Bu Vatanın Bir Parçasıdır" (Nesir), s. 4.

Numara: 2, 6 Şubat 1301

- ✓ Hey'et-i Tahririye, "Arz-ı Şükran" (Nesir), s. 5.
- ✓ Eşref Paşa, "Gazel", s. 5-6.
- ✓ Ali Ulvî, "Gazel", s. 6.
- ✓ Voltaire, (çev. Sâmi Bey), "Saâdet" (Şiir), s. 6.
- ✓ Ahmed Reşid, "Seherde Yâri Görüş" (Şiir), s. 6.
- ✓ Ali Kemal, "Seher" (Şiir), s. 7.
- ✓ Ali Kemal, "Nesin?" (Şiir), s. 7.
- ✓ İbrahim Fehim, "Vaktiyle Yazılmış Bir Tiyatrodan Parça" (Nesir), s. 7-8.
- ✓ Hüsâmeddin, "Mekteb" (Nesir), s. 8.
- ✓ (İmzasız), "Devlet" (Nesir), s. 8.

Numara: 3, 13 Şubat 1301

- ✓ Ahmed Reşid, "Tahmîs" (Gazel), s. 9.
- ✓ Ali Kemal, "Halka-i Hübân" (Şiir), s. 9-10.
- ✓ Mehmed İzzed, "Mekteb" (Şiir), s. 10.

- ✓ Ali Kemal, "Nazîre" (Şiir) s. 10.
- ✓ Victor Hugo, (çev. Ş. Mazhar), "Bir Genç Kıza" (Nesir) s. 10-11.
- ✓ İbrahim Fehim, "Semâ" (Nesir), s. 11.
- ✓ Hüsâmeddin, "Mekteb" (Nesir), s. 11-12.
- ✓ Halil Kadri, "Şemsin Zevî'l- Hayât Üzerine Te'siri" (Nesir), s. 12.
- ✓ (İmzasız), "İtizâr" (Nesir), s. 12.

Numara: 4, 20 Şubat 1301

- ✓ Abdülkerim Sabit, (Başlıksız) (Şiir), s. 13.
- ✓ Mehmed Celâl, "Rüya" (Şiir), s. 13-14.
- ✓ Mahmud Mahir, (Başlıksız) (Şiir), s. 14.
- ✓ Ahmed Rasim, "İstiğrak" (Nesir), s. 14.
- ✓ Ali Kemal, "Büyük Bir Cür'et yâhûd Küçük Bir Dikkat" (Nesir), s. 14-16.
- ✓ (İmzasız), (Muallim Naci'nin Armağan Risâlesine İltifâtname" (Şiir), s. 16.

Numara: 5, 27 Şubat 1301

- ✓ Ali Ferruh, (Başlıksız) (Nesir ve şiir), s. 17.
- ✓ Mehmed Celâl, "Gül" (Şiir), s. 17.
- ✓ (İmzasız), "Gülşen" (Mısra), s. 17.
- ✓ Abdulhalim Memdûh, "Gazel", s. 18.
- ✓ Mustafa Rüşdü, "Kıt'a", s. 18.
- ✓ Ali Kemal, "Şeb-i Mehtâb" (Nesir ve şiir), s. 18-19.
- ✓ H. Kâmil, "Şemsin Zevî'l- Hayât Üzerine Te'siri" (Nesir) s. 19-20.
- ✓ H. Kâmil, "Yeni Bir Lisan" (Nesir), s. 20.

Numara: 6, 6 Mart 1301

- ✓ Münib Paşa, "Gazel", s. 21.
- ✓ Mehmed Celâl, "Hasret", s. 21.
- ✓ Rahmi Bey, "Gazel", s. 22.
- ✓ Tepedelenlizâde H. Kâmil, "Çemende Bir Melek" (Şiir), s. 22.
- ✓ Victor Hugo, (çev. Mehmed Celâl), "Kitâbe-i Seng-i Mezar" (Şiir), s. 22.
- ✓ (Elif) İsmet, "Kıt'a" (Akrostiş), s. 23.
- ✓ (İmzasız), "Gülşen" (Nesir), s. 23.
- ✓ Mehmed Ali Bey, Gazel, s. 23.
- ✓ Mahfi, "Gülşen" (Şiir), s. 23.
- ✓ (İmzasız), "Gülşen" (Mısra), s. 23.
- ✓ H. Kâmil, "Şemsin Zevî'l- Hayât Üzerine Te'siri" (Nesir), s. 23-24.
- ✓ İbrahim Edhem, "Michel Avekolar" (Nesir), s. 24.

Numara: 7, 13 Mart 1301

- ✓ Mehmed Celâl, "Birdenbire Tecelli Yâhûd Mahzûn Bir Dilber" (Şiir), s. 25.
- ✓ Ahmed Reşid, "Nev-Bahar" (Şiir), s. 26.
- ✓ (Elif) İsmet, "Bir Hakikat", (Şiir), s. 26-27.

- ✓ Ali Kemal, "Cevâbü'l -Cevâb" (Nesir), s. 27-28.
- ✓ Mahfî, "Nazire" (Şiir), s. 28.

Numara: 8, 20 Mart 1301

- ✓ Ali Kemal, "Sünûhat" (Şiir), s. 29.
- ✓ Ali Kemal, "Cevâbü'l- Cevâb", (Nesir), s. 29-30.
- ✓ Ahmed İhsan, "Tütün" (Nesir), s. 30-31.
- ✓ İbrahim Edhem, "Michel Avekolar" (Nesir), s. 31-32.
- ✓ (İmzasız), "Rû-yi Arzda En Büyük Saat" (Nesir), s. 32.
- ✓ Mehmed Celâl, "Cemile" (Nesir), s. 32.
- ✓ (İmzasız) "İtizar" (Nesir), s. 32.

Numara: 9, 27 Mart 1301

- ✓ Azîz, "Gazel", s. 33.
- ✓ Vecihî, "Andelîb" (Şiir), s. 33-34.
- ✓ Rüsûhî, "Gazel", s. 34.
- ✓ Ahmed İhsan, "Tütün" (Nesir), s. 34-35.
- ✓ H. Kâmil, "Şemsin Zevî'l- Hayât Üzerine Te'sîri" (Nesir), s. 35-36.
- ✓ Muhyiddin, "Amerika'da Yelkenli Kızakla Seyahat" (Nesir), s. 36.

Numara: 10, 3 Nisan 1301

- ✓ Münib Paşa, "Gazel", s. 37.
- ✓ Mehmed Celâl, "Büyük Ada Yâhûd Cennet-i Dünyevî" (Şiir), s. 37-38.
- ✓ Ali Kemal, "Nazire", s. 38.
- ✓ M. Âsım Bey, "Şerh" (Nesir), s. 38-39.
- ✓ Ahmed İhsan, "Düzgün" (Nesir) s. 39-40.

Numara: 11, 10 Nisan 1301

- ✓ Zühdî, "Gazel", s. 41.
- ✓ H. H., "Târihin Bir Sâhifesi" (Nesir) s. 41-42.
- ✓ Sâmi, "Tefekkür, Sadâkat, Sevda" (Nesir), s. 42.
- ✓ (İmzasız), "Bakır, Tunç" (Nesir), s. 42-43.
- ✓ İbrahim Edhem, "Michel Avekolar" (Nesir), s. 44.
- ✓ H. H., "Mütenevvia", s. 44.
- ✓ (İmzasız), "Tashîh", s. 44.

Numara: 12, 17 Nisan 1302

- ✓ Mehmed Celâl, "Adada Gezerken" (Şiir), s. 45-46.
- ✓ H. Kâmil, "Kimdir?" (Şiir), s. 46.
- ✓ (İmzasız), "Gülşen", (Nesir), s. 46.
- ✓ Bâkî- i Irakî, "Gazel", s. 47.
- ✓ Osmân Cemi, "Gazel", s. 47.
- ✓ (İmzasız), "Müfret", s. 47.

- ✓ Abdullah Enver, "La Fontaine'den" (Şiir), s. 47.
- ✓ Abdullah Enver, "Ferîd Nâmında Bir Zâta", (Şiir), s. 47.
- ✓ Gülşen, (Başlıksız, nesir), s. 47.
- ✓ Ahmed Rasim, "Şafak" (Nesir), s. 47-48.
- ✓ M. Âsım, "Kim Bedbahttır?" (Nesir), s. 48.
- ✓ Gülşen, (Başlıksız, nesir), s. 48.
- ✓ (İmzasız), "Bürhân" (Nesir), s. 48.

Numara: 13, 18 Nisan 1302

- ✓ (İmzasız), (Başlıksız, nesir), s. 49.
- ✓ Victor Hugo, (çev. Pertev Paşa), "Tıfl-i Nâim" (Şiir), s. 49-50.
- ✓ Ali Kemal, "Gazel", s. 50-51.
- ✓ Harputlu Hayri, Halil Edip, Ali Kemal, "Müşterek Kıta", s. 51.
- ✓ Ahmed İhsan, "İlm-i Servet (Birinci Fasil)", s. 51-52.

Numara: 14, 1 Mayıs 1302

- ✓ Abdalbâkî Beyefendi, "Gazel", s. 53.
- ✓ (İmzasız), "Teşekkür Yazısı", s. 53.
- ✓ Ali Kemal, "Bahar İçinde Bahar" (Şiir), s. 53-54.
- ✓ Mehmed Zîver, "Hakikat-i Kelâm Mecmuasına Mukaddeme" (Nesir), s. 54.
- ✓ Ahmed İhsan, "İlm-i Servet" (Nesir), s. 55-56.
- ✓ (İmzasız), "Hüşenk", s. 56.

Numara : 15, 8 Mayıs 1302

- ✓ İbnürreşâd Ali Ferruh, "Herkesin Bir Revişi Her Revişin Bir Kesi Var!" (Şiir) s. 57.
- ✓ Ali Kemal, "Nazîre", s. 57-58.
- ✓ Abdalbâkî, "Gazel", s. 58.
- ✓ Mehmed Rüşdi, "Terbi" (Şiir), s. 58.
- ✓ (İmzasız), "Gülşen", s. 58.
- ✓ Mehmed Zîver, "Hakikat- i Kelâm Mecmuasına Mukaddeme", s. 58-59.
- ✓ Ahmed İhsan, "Servet-i Mîlel (İkinci Fasil)", s. 59-60.
- ✓ (İmzasız), "Sarf-ı Fransevî" (Nesir), s. 60.

Numara: 16, 15 Mayıs 1302

- ✓ Cenâb Bey, "Fîrâk-ı Ebedî" (Şiir), s. 61-62.
- ✓ H. Hıfzî, "Hayâl-i Âşıkâne" (Nesir), s. 62.
- ✓ M. Âsım, "Rüya" (Nesir), s. 62-63.
- ✓ Ahmet İhsan, "İlm-i Servet" (Nesir), s. 63-64.
- ✓ (İmzasız), "Malûmat-ı Fenniye" (Nesir), s. 64.

Numara: 17, 22 Mayıs 1302

- ✓ Tepedelenlizâde H. Kâmil, "Burûsa'dan Gelirken yâhûd Türrhâtımdan Bir Parça" (Şiir), s. 65-66.

- ✓ Ahmed Reşid, "Gazel", s. 66.
- ✓ Cenâb Bey, "Bir Kırlangıç", (Mensur Şiir), s. 66-67.
- ✓ Mahfî, "Muhammes" (Şiir), s. 67.
- ✓ Ali Rızâ, "Gül" (Şiir), s. 67.
- ✓ (Elif) Nazmi, "Çalı ile Gül (Batı Edebiyatından Tercüme)" (Nesir), s. 68.
- ✓ Mehmed Emin, "Amerika'nın Çingiraklı Yılanları" (Nesir), s. 68.

Numara: 18, 5 Haziran 1302

- ✓ Ahmed Reşid, "Nazîre", s. 69-70.
- ✓ Abdulhalim Memdûh, "Bir Hezeyan" (Şiir), s. 70.
- ✓ Ahmed Rasim, "Kumru ile Yolcu" (Şiir), s. 70.
- ✓ Aziz Mahmud, "Başlıksız" (Şiir), s. 71.
- ✓ Ali Nusret, "Nazîre", s. 71.
- ✓ (Aydın) (Kef), "Terâcim-i Ahval: Jean Gutenberg" (Nesir), s. 71-72.
- ✓ Kitabcı Kirkor, "Asır Kitâbhânesi" (Nesir), s. 72.

Numara: 19, 19 Haziran 1302

- ✓ Ş. Mazhar, "Nidâ-yı Rûh" (Nesir), s. 73.
- ✓ Cenâb, "Mahsûl-i Mâtem" (Şiir), s. 73-74.
- ✓ Receb Vehbî, "Gazel", s. 74.
- ✓ İmzasız, "Gülşen", s. 74.
- ✓ Verter, (çev. Ahmed Rasim), "Dördüncü Mektûb", s. 74.
- ✓ Ömer Ferid, "Güneş" (Şiir), s. 75.
- ✓ Tepedelenlizâde H. Kâmil, "Burûsa'ya Giderken yâhûd Bir Nümûne-i Hezeyan" (Şiir), s. 75.
- ✓ Ali Kemal, "Mâna Hitâb" (Şiir), s. 75-76.
- ✓ (İmzasız), "Şâir-i Meşhur, Goethe" (Nesir), s. 76.
- ✓ (İmzasız), (Başlıksız, nesir), s. 76.

Numara: 20, 3 Temmuz 1302

- ✓ Tepedelenlizâde H. Kâmil, "Teşekkür" (Nesir), s. 77.
- ✓ Ali Kemal, "Başlıksız" (Nesir), s. 77.
- ✓ Abdulhalim Memduh, "Nazire", s. 77-78.
- ✓ Abdalbâkî, "Gazel", s. 78.
- ✓ (İmzasız), "Gülşen", s. 78.
- ✓ (Aydın) Tefvik, "Zavallı Çiçek" (Nesir), s. 78-79.
- ✓ Jean Jacques Rousseau, (çev. Aydın-Kef), "Terâcim-i Ahvâl" (Çev.) (Nesir), s. 79-80.

Numara: 21, 10 Temmuz 1302

- ✓ (İmzasız), "Kıt'a", s. 81.
- ✓ Mehmed Fuad, "Hâtıra-i İstikbâl" (Nesir), s. 81.
- ✓ (İmzasız), "Gülşen" (Nesir), s. 81.
- ✓ Tepedelenlizâde H. Kâmil, "Nazire", s. 82-83.

- ✓ (Ayın-Kef), "Teselli-i Firkat" (Şiir), s. 83.
- ✓ (Ayın-Kef), "Alâim-i Sîmâ" (Nesir), s. 83-84.
- ✓ (İmzasız), "Mesele" (Nesir), s. 84.
- ✓ (İmzasız), "Latife-i Bârid Ammâ Ne Yaparsın?" (Nesir), s. 84.

Numara: 22, 24 Temmuz 1302

- ✓ Ali Kemal, "Öyle de Yazılabilir, Böyle de" (Şiir), s. 85.
- ✓ İbnü'l - İsmail, "Neredesin Nerede Ey Vefa - Mutâd?" (Şiir), s. 85-86.
- ✓ Ahmed Rasim, "Tabiat Buffon'dan", (Nesir), s. 86.
- ✓ Hüsnü Bey, "Bossue (Kudret-i Rabbâniye)" (Nesir), s. 86.
- ✓ Hüsnü Bey, "Karasino (Ulviyet-i İntizâm-ı Âlem)" (Nesir), s. 86.
- ✓ (İmzasız), "Gülşen" (Nesir), s. 87.
- ✓ Ali Kemal, "Montesquieu" (Nesir), s. 87.
- ✓ Ali Kemal, "Mükemmel Bir Heyet Saati" (Nesir), s. 88.
- ✓ Ahmed Rasim, "Cümel-i Hikemiye" (Nesir), s. 88.
- ✓ (İmzasız), "Hikmet-i Ahlak" (Nesir), s. 88.

Numara: 23, 31 Temmuz 1302

- ✓ Kırkor Efendi, "Devr Etmez Averagesiz Fırıldak" (Nesir), s. 89.
- ✓ Mehmed Celâl, "Gazel", s. 89.
- ✓ Cenâb-ı Cenâb , "Cânâ!" (Şiir), s. 89.
- ✓ Tepedelenlizâde H. Kâmil, "Nedir Yârab?" (Şiir), s. 89-90.
- ✓ Hüsnü Bey, "Gazel" (Şiir), s. 90.
- ✓ (İmzasız), "Ba'zı Mülâhazât" (Nesir), s. 90.
- ✓ Ali Kemal, (Başlıksız) (Şiir), s. 90.
- ✓ Ali Kemal, "Deniz Hamamları" (Nesir), s. 90-91.
- ✓ Ali Kemal, "Bacon'ın Fenne Hizmeti" (Nesir), s. 90-91.
- ✓ (İmzasız), "Mesele" (Nesir), s. 92 .
- ✓ (İmzasız), "Gülşen" (Nesir), s. 92.
- ✓ (İmzasız), (Başlıksız) (Nesir), s. 92.
- ✓ (İmzasız), "Zihî Cüret-i Küstâhâne" (Nesir), s. 92.

Numara: 24, 7 Ağustos 1302

- ✓ (İmzasız), "Küçük Bir Makale" (Nesir), s. 93.
- ✓ Ali Kemal, "Giryeler", (şiir) s. 93-94.
- ✓ Mehmed Celâl, "Şimdi de Siyah Gözler" (Şiir), s. 94.
- ✓ Zühdi, "Aynü'l-ilm'den Mütercem Bir Güzel Hareket-i Kadr-şinâsâne" (Nesir), s. 94-95.
- ✓ Ahmed Reşid , "Olivia Cromvel" (Nesir), s. 95-96.
- ✓ Ahmed Fevzi, "İngiltere'de Gayetle Atık Bir Geminin Keşfolunması" (Nesir), s. 96.
- ✓ (İmzasız), (Başlıksız, nesir), s. 96.

Numara: 25, 18 Eylül 1302

- ✓ Ali Kemal, "Menfâ" (Nesir), s. 96-97.
- ✓ Ali Kemal, "Kıt'a", s. 97.
- ✓ Ahmed Rasim, "Boileau'nun Sınayi-i Şiiriyesi'nden" (Nesir) s. 98-99.
- ✓ Tepedelenlizâde H. Kâmil, "Latife" (Nesir), s. 99-100.
- ✓ Ahmed Rasim, "Olivia Cromvel" (Nesir), s. 100.

Numara: 26, 2 Teşrin-i Evvel 1302

- ✓ Ahmed Rasim, "Boileau'nun Sınayi-i Şiiriyesi'nden" (Nesir), s. 101-102.
- ✓ Abdulhalim Memdûh, "Kavs-i Kuzeh" (Şiir), s. 102-103.
- ✓ (İmzasız), "Fıkralar" (Nesir), s. 103.
- ✓ Ali Kemal, "Nağme" (Şiir), s. 103-104.
- ✓ Ahmed Fevzi, "Amerika'da Gayetle Atık Bir Geminin Keşfolunması" (Nesir), s. 104 .
- ✓ Tepedelenlizâde H. Kâmil, "Latife" (Şiir) s. 104.

Numara: 27, 6 Teşrinisani 1302

- ✓ (İmzasız), "İhtâr-ı Mahsûs", s. 105.
- ✓ Ahmed Rasim, "Boileau'nun Sınayi-i Şiiriyesi'nden", s. 105-106.
- ✓ Aşk Meleği, "Nısfu'l-leyl", s. 106-107.
- ✓ Mehmed Celâl, "Eski Demler Geliyor Hâtırına!" (Şiir), s. 107-108.
- ✓ Mahmûd Bey, "İstirhâm", (Şiir) s. 108.
- ✓ Tepedelenlizâde H. Kâmil, "Tasvîr-i Nigâr", s. 108.

DİPNOTLAR

- 1 1868'de İstanbul'da doğar. 1882'de Mekteb-i Mülkiye'de okurken şiir yazmaya başlar. 1887'de Paris'e gider. *İkdam*'da, *Peyam*'da, *Sabah*'ta yazılar yazar. 6 Kasım 1922'de linç edilerek öldürülür. Şiir, roman tarih, sanat ve edebiyatla ilgili bir hayli eser bırakan velut bir yazardır.
- 2 İbrahim Fehim, (d.?-ö.?) daha sonraki yıllarda İstanbul mektupçuluğu ve mutasarrıflık gibi görevlerde bulunur.
- 3 Ali Kemal, *Ömrüm*, (hzl. M. Kayahan Özgül), Hece Yayınları, Ankara, 2004, s. 72-73.
- 4 *Age.*, s. 73.
- 5 Hüsameddin Bey (Ö. 1911) Preveze mutasarrıfı, sonradan Yanya valisi olur.
- 6 Bu heyetin matbuat âleminde oynadığı rol hakkında daha geniş bilgi edinmek için Halit Ziya Uşaklıgil'in *Kırk Yıl* isimli hatıratına bakılabilir. (c. 1-4, Matbaacılık ve Neşriyat, T.A.Ş. İstanbul, 1936).
- 7 Ali Kemal, *age.*, s. 83.
- 8 Şerif Aktaş, "Ahmed Râsim", *Türkiye Diyânet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, c. 2, İstanbul, 1989, s. 117.
- 9 Ziyad Ebüzziya, "Ahmed İhsan Tokgöz", *Türkiye Diyânet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, c. 2, İstanbul, 1989, s. 94-95; Bilge Ercilasun, *Ahmet İhsan Tokgöz*, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1996.
- 10 Abdülhak Hamid Tarhan: *Bütün Şiirleri -III*, (hzl. İnci Enginün), Dergâh Yayınları, İstanbul, 1982, s. 89-91.

KAYNAKÇA

- Abdülhak Hamid Tarhan: *Bütün Şiirleri -III*, (hzl. İnci Enginün), Dergâh Yayınları, İstanbul, 1982.
- Aktaş, Şerif, "Ahmed Rasim", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, c. 2, İstanbul, 1989.
- Ali Kemal, *Ömrüm*, (hzl. M. Kayahan Özgül), Hece Yayınları, Ankara, 2004.
- Bilge Ercilasun, *Ahmet İhsan Tokgöz*, TC. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1996.
- Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, "Gülşen", c. 3, Dergâh Yayınları, İstanbul, 1979.
- Uşaklıgil, Halit Ziya, *Kırk Yıl*, c. 1-4, Matbaacılık ve Neşriyat, T.A.Ş. İstanbul, 1936.
- Ziyad Ebüzziya, "Ahmed İhsan Tokgöz", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, c. 2, İstanbul, 1989.